

Professor Dr. Ir. J. L. van Soest tachtig jaar

door

B. J. M. VERSCHOOF (Utrecht)

Johannes Leendert van Soest werd op 13 oktober 1898 in Den Haag geboren. Na het behalen van zijn eindexamen HBS-B in Arnhem, vertrekt hij naar Delft waar hij een studie gaat volgen aan de Technische Hogeschool, wat in 1925 resulteert in het behalen van de ingenieursbul aan de afdeling elektrotechniek. In 1927 wordt hij benoemd als ingenieur aan het Fysisch Laboratorium van de PTT, dat voor 1941 ressorteerde onder het Ministerie van Defensie. Van Soest heeft zich aldaar dan ook beziggehouden met researchwerk ten behoeve van de Nederlandse defensie. Tijdens de oorlogsjaren heeft hij een radiozender gebouwd, die het na de bevrijding nog enige tijd goed heeft gedaan. In 1949 volgt zijn benoeming tot buitengewoon hoogleraar in de afdeling elektrotechniek aan de Delftse TH. In zijn functie als hoofdingenieur- directeur neemt hij op 15 mei 1964 afscheid van het Fysisch Laboratorium wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, waarna hij zich met nog meer elan kan gaan wijden aan de botanie, zijn grootste liefhebberij.

De liefde voor de botanie kwam voor het eerst bij hem tot uiting zo omstreeks 1917 in zijn correspondentie met floristen als Heukels en Kloos, aangaande een flora die Van Soest op dat moment aan het samenstellen is en waarvan het eerste deel in 1924 zal verschijnen, namelijk de Flora van Arnhem. Nadat hij tijdens de vergadering van 29 februari 1920 lid is geworden van de Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging, maakt hij tijdens het doorlezen van enkele oude jaargangen van het Nederlandsch Kruidkundig Archief, kennis met het plantenkarteringssysteem van Goethart en Jongmans, die in het begin van deze eeuw de verspreiding van de Nederlandse plantesoorten op kaartjes hebben weergegeven en tot aan 1907 in verschillende afleveringen verscheidene plantekaartjes ook hebben doen uitgeven. Van Soest ziet het grote voordeel in van deze plantenkartering en al spoedig publiceert hij in *Natura* zijn eerste plantekaartjes, vergezeld door een kort tekstje, in een eigen rubriek: „Plantengeografische aantekeningen en kaartjes”. Per aflevering behandelt hij één bepaalde plantesoort zowel wat betreft het voorkomen, als wat betreft de toen bekende groeiplaatsen. Deze kaartjes vormen de basis van een studie, die leidt tot zijn indeling van Nederland in plantengeografische districten, zoals deze nog steeds is opgenomen in de recente drukken van de Nederlandse Flora's. De plantekaartjes in *Natura* en de publicatie over de indeling in plantengeografische districten hebben een duidelijke verlevendiging van de floristische activiteiten in Nederland ten gevolge gehad.

In 1927 wordt binnen de Kon. Ned. Botanische Ver. de Commissie voor het Botanisch Onderzoek van de Zuiderzee en Omgeving opgericht, die zich vooral zal gaan bezighouden met het onderzoeken van de veranderingen die zich in de flora van en rondom de Zuiderzee, na de sluiting van deze zeearm, ongetwijfeld zullen gaan voordoen. Vanaf de oprichting tot aan 1945 is Van Soest secretaris van deze Commissie geweest. In 1930 wordt de Stichting Instituut voor het Vegetatie Onderzoek van Nederland opgericht, het IVON, die het in kaart brengen volgens het systeem van Goethart en Jongmans van alle ca. 1500 Nederlandse plantesoorten op zich neemt met als uiteindelijk doel het publiceren van de verspreidingsgegevens van de plantesoorten op kaartjes schaal 1:3.000.000. De

Prof. Dr. Ir. J. L. van Soest (foto Ruth van Crevel)

Zuiderzeecommissie die ook volgens dit systeem werkte mag worden beschouwd als een voorloper van dit IVON. Tot aan 1950 was Van Soest een zeer actief lid in het IVON, zowel bestuurlijk als in de rol van „veldmedewerker”; ook na dit jaar waarin het IVON bij de afdeling Nederland van het Rijksherbarium te Leiden werd ondergebracht, heeft hij nog veel belangrijk werk voor het IVON verricht. Tijdens zijn IVON-periode en ook daarna publiceerde Van Soest, alleen of in samenwerking met anderen, talrijke artikelen.

In 1951 verschijnt mede onder zijn redactie het boekwerk „Grassen en Granen”, waarin verscheidene verspreidingskaartjes van het IVON zijn opgenomen. De aquarellen die deze uitgave verluchten zijn van de hand van wijlen zijn vrouw, Mevrouw J. L. van Soest-Wijtmans, die ook later vele van zijn plantetekeningen vervaardigde.

Ondanks zijn grote ijver om zich zo veel mogelijk aan de botanie te wijden heeft Van Soest bestuursfuncties niet geschuwd. Vanaf 1952 tot en met 1958 was hij penningmeester van de Kon. Ned. Botanische Ver.; vanaf 1935 tot op heden lid van de Commissie voor het Floristisch Onderzoek van Nederland en van 1932 tot en met 1959 lid van de Commissie voor de Bescherming van de Wilde Flora. Van de Commissie voor de Bibliotheek, het Herbarium en het Archief was Van Soest vanaf 1946 secretaris tot aan zijn benoeming als voorzitter van deze Commissie in 1952, een functie die hij tot 1962 heeft vervuld. Niet ten onrechte benoemde de Kon. Ned. Botanische Ver. hem in 1964 tot erelid. Zijn wetenschappelijke beloning, voor zover het de botanie betreft, verkreeg hij in 1958, toen hem door de Rijksuniversiteit van Utrecht het ere-doctoraat in de Wis- en Natuurkunde werd verleend.

Van Soest, die sinds 1947 honorair medewerker is van het Rijksherbarium, Leiden, is in Nederland en ook daarbuiten vooral bekend geworden door zijn onderzoekingen aan enige moeilijke Composietengeslachten, zoals *Hieracium*, *Centaurea* en – met name – *Taraxacum*. In het kader van zijn onderzoek van het laatstgenoemde geslacht ondernam hij in 1959 zelfs een reis van enige maanden naar de Eastern Himalayas, gelegen aan de oostgrens van Nepal. Nog altijd is zijn wetenschappelijke arbeid, gelukkig, niet ten einde. Samen met zijn trouwe paladijnen de heren A. Hagendijk (Spijkenisse) en H. A. Zevenbergen (Rijswijk), die hij vanaf het einde van de jaren zestig in de moeilijke materie van het geslacht *Taraxacum* heeft ingewijd en die zich sindsdien tot twee bekwame specialisten hebben ontwikkeld, verricht hij nog nimmer zijn onderzoekingen.

Als een van de laatste vertegenwoordigers van een generatie van botanici die liefde voor de natuur paarden aan een ongelooflijke werklust, heeft Van Soest zijn sporen in de floristiek ruimschoots verdiend. En ondanks zijn hoge leeftijd blijft hij zich – en laten wij hopen nog vele jaren – met hart en ziel inzetten voor de Nederlandse floristiek.